

ELB sindikatuak 40 urte

Etxalde ttipien alde, lau hamarkada borrokan eta aterabideen gauzapenean

Euskal Herriko Laborarien Batasuna sindikatuak 40 urte betetzen ditu aurten. Lau hamarkadaz baserriak arrunt aldatu dira, 2022ko baserri munduak ere gauza guti du ikusteko 1982koarekin. Hala ere, ikusirik Europako eta orokorrean Mendebaldeko herrietako lehen sektorearen bilakaera, badirudi beste lekuetan ez bezala, laborantza herrikoiak bizigarri eta erakargarri izaten segitzen duela Ipar Euskal Herrian. ELBko militanteek badakite, neurri handi batean, haiek eramandako borrokan emaitza dela. FDSEaren sistema produktibista borrokatzeko sortu zuten sindikatua, eta lau hamarkadaz aritu dira laborantza herrikoa sustatzen, argiki frogatuz hegemoniak bultzatu eredu ez dela bide zuzena.

JENOFA BERHOKOIRIGOIN

Ordura arteko egituren baitan segitu, norabidea eta helburuak barnetik aldarazteko, edo norabide eta helburu propioak ukanen lituzkeen egitura berri bat sortu. Herriak eta etxaldeak duintasunez bizi-raziko lituzkeen laborantza eredu bat iparrorratz, eztabaida potolo hori zuten 1970eko hamarkada bukaeran Zuberoa, Baxenabarre eta Lapurdiko laborari gazte batzuek.

Garaian azkar sendi zirelako baserri munduaren bestelakotzea eta horren albo-kalteak: Bigarren Mundu Gerlaren biharamunetan ginen, laborantzaren modernizazioa eta horrekin errimatzen zuten intentsifikazioa bultzatzeko politikak planteatzen zebiltzan: zaldi eta idiak traktore eta makinek ordezkatu zituzten; landak berrantolatu zituzten, zuhaitz eta hesi berdeak moztuz; pestizida eta ongailu kimikoak erabiltzea kart-suki gomendatua zen alde guzietarik...

Frantziak elikadura autosufizientzia eta esportatu ahal izateko gehigarria lortu ahal izateko makineria potolo bat bideratua zuen: AEBk Marshall planaren baitan banatu laguntzak, 1946an sortzen den FNSEA sindikatua, agronomia ikerketan dabilen INRA institutua, Laborantza Orientaziorako Legeak, laborantza eskoletako formakuntzak, dirulaguntzak eskuratzeko baldintzak... eredu produktibista sustatzearen alde jarri ziren guziak. Lortu zuten: 1945ean Frantziako Estatuko hamar laborarik 55 lagun elikatzen bazituzten, 1975ean 260 ahorena zuten asetzen.

Baina denentzako lekuri ez zen eredu berri horretan eta baserrien desagerpen basatiaren hastapenean ginen: 2,30 milioi baserri ziren 1955ean Frantzian; 1,59 milioi 1970ean; 1,26 milioi 1979an; 2000 urterako milioiaren langa azpira pasa zen, 663.800 baserriekin eta gaur egun 390.000 dira. Ipar Euskal He-

rrian ere maldan behera egin zuten eta tendentziak segitzen du gaur egun ere: 2000tik 2010era 840 gutxiago dira, baserrien %25 da desagertu hamar urtez.

“Badakit ‘genozidio’ hitza ez dela arinki erabiltzekoa, eta dudan egon naiz erabili ala ez, baina erabiltzearen alde egin dut: dena bideratu dutelako baserriak desagerraraztera”, dio Jenofa Mendiboure ELBren sortzaileetan egondako Senpereko laborariak. Miarriztarra sortzez, ezagutzen ez zuten mundu bat zen etxaldearena, baina laborantza ikasketen kari egindako bi ikastaroetan laster ulertu zuen zer ez zuten nahi: “22 urterekin deskubritu nuen dena. Bi esperientzia ukan nituen, bata, Donapaleu ondoan, zorren pean itotzen ari zen laboraria, baina hala ere atera nahian, beti eta gehiago egiten ari zen; bestea, Charrente departamenduan, gizonak beti nahi zuten handitu, libratzen ziren lur guztiak nahi zituen, alta bakarrik zen!”.

Bere eginen zuen bidea deskubritu zuen eskolan –ez kurtsoetan, baina bai gelakideen bidez–: “Bretainiatik etorritako neska batzuk ezagutu nituen, horiek *travailleurs paysans* [laborari langileak] mugimenduan ziren, Bernard Lamberterekin [laborari borrokalaria sozialista] antolatzen hasiak ziren”.

FDSEAk sustengatu eta sustatu errealtate horren aurka eragiteko behar gorria ikusten zuen laborari multzo horrek. Baina nondik eraginkorrako izanen ziren? FDSEaren barnetik edo ondotik, beste sindikatu bat sortuz? Hori zuten galdera. Eztabaida hori bazuten Frantzia mailako beste eskualdeetan ere, baina hemen gehitzen zitzaion lurrarekilako lotura berezia: Euskal Herrian ziren, FDSEako bulegoetatik marrazturiko ekoizpen eredu produktibistak lekurik ez zuen lurralde batean –mendi aldea, baserri ttipiak, lurra, kultura, hizkuntza eta etxarekilako lotura azkarra...– eta tokiko berezitasunei erantzunen zien eragile baten beharra sentitzen zuten.

“Herritarrak lotu dira gure borrokari, hori indar bat da, gure borrokak zabaldu dira, herritarren izpirituan sustraituak dira”

Panpi Sainte-Marie

Xede hori JAC baserri munduko gazte mugimendu katolikoaren baitan implikatzearekin batera sortu zitzairen anitzi.

Eztabaida eraman bitartean, FDSEAn eta CDJAn [FDSEari loturiko gazte sindikatua] segitzen zuten buru-belarri. “Gazte horiek engaiatu ziren ez baitez-

pada egitura horien ideiekin ados zirelaketoz, bainan bertze laborari guziak hor izanez heiekin izaiteko”, oroitzen du Peio Iralur ELBren sortzaileetan izandakoak. Ardura eta erabaki postuak hartzen zituzten eta ordura arte FDSEaren baitan ikusi gabeko ekintzak eta leloak bideratzen ere lortzen zuten, bistan da, sindikatuko goragokoen kezua piztuz. Bat aipatzearen, agalakzia eritasunak Ipar Euskal Herriko artaldeak bortizki kutsatu zituen 1970eko hamarkada bukaeran, eta orduan emandako erantzuna nabarmentzen du ELBren sortzaileen artean egondako Bernadette Oillarburuk. FDSEako Paueko eta piramidaren kaskokoek ez zituzten batera artzain kaltetuak lagundu eta hortik gutira mobilizatu ziren ELB sortuko zutenak –FDSEaren izenean, beraz–: “Artoa, artoa, artoa eta behi haragitakoak, besterik ez zuten buruan [FDSEakoek], ez ziren batera mugitu artzainek indemnizazioak eskuratzeko. Guk manifestazio bat egin genuen, eta prefekturara ere joan ginen

Lehen urteetan ELBko emakumeek antolatu zituzten manifestazioak beraien aldarripenak plazaratzeko. Generoaren araberako ezberdintasunekin bukatzea galdetzen zuten, izan formakuntzak, erretretak edota diru-laguntzak errezibitzeko orduan.

indemnizazio dosierrak bideratzeko". ARGIA honetako azalean doan argazkia une horretan harturikoa da.

Ez zuten berehala trenkatu eta luze iraun zuen tirabirak: zazpi-zortzi urte. Talde bat bazuten osaturik –“40en taldea”– zeinetan elkartzen ziren FDSEAn eta CDJAn zebiltzan 40 laborari abertzale, lehen sektorearen analisia egiteko, laborarien arrangurei buruz gogoetatzeko, eskakizunak eta borroka estrategiak adosteko... 40en taldea-n onduko zen ELB sindikatuaren ideia. Gogoeta aberastu nahian ekarrarazi zituzten Frantzia mailako laborari ezkertiarrek, tartean Bernard Lambert bera.

EMAZTEEN GUTUNAK AZELERATURIKO ERABAKIA

Sindikatu berri bat sortzeko aukera indartu zuen 1981ean Alderdi Sozialistako François Mitterrandek Frantziako presidentetza irabazi izanak. Hain zuzen, ordura arte FDSEAk zuen monopolioaren bukaera hitz emana zuen, aski fite gauzatuko zuena gainera. Sindikatu hori “erabat gaketua” zelako eta barnean geldituz gauza guti aldatu zitezkeela ondorioztaturik sortu zuten 1982ko urriaren 30ean Euskal Herriko Laborarien Batasuna. Frantzia mailako CNSTP Langile Laborarien Sindikatuen Konfederazio Nazionalaren parte egin ziren.

Baina beste osagai erabakigarri bat ere izan zen: 1981eko abenduaren 3an 40en taldea-n zebiltzan emakume batzuk idatzitako gutuna. Hainbat argumentu emanik, honela bukatzen zuten gutuna: “Ez dugu gehiago FDSEAREN kide izan nahi. Iduritzen zaigu zerbaitegiteko momentu egokia dela. Erabakia hartzen dugunon artean bakarrik emazteak gara, baina ez gara emazteen komisioren izenean mintzo eta atea zabalik duzue denek. Anitz bagina, egitura azkar bat sortzeko baldintza gehiago genituzke, tartean, aholkulari juridiko eta animatzaileekin. CNSTP Langile laborarien Sindikatuen Konfederazio Nazionalako langile batekin harremanetan gara, lan bilera bat bideratzeko –batez ere informazio bilera litaikena–. Data laster zehaztekoa dugu. Topaketa horren ondotik irudikatu genezake zeozertzea”. Bileran irakurri zuten gutuna eta begi onez hartua izan zela oroitzen dute izenpetzaileek. Hortik gutira sortuko zuten ELB, 1982ko urriaren. Beste batzuk FSP sindikatu osatzeko hautua egin zuten –hori Alderdi Sozialistari lotua zen–, baina ez zuten luzaz iraun.

Ekintzak, manifestazioak, okupazioak... ELB hastapenetik izan da mobilizazioaren bidez gauzak aldarazi dituen sindikatua.

“Ez gara borrokatzen den sindikatu bat bakarrik, eraikitzen duen sindikatua ere bagara. Gaur egun diren egitura anitz ELBkoek sortu zituzten”

Jenofa Mendiboure

Ipar Euskal Herriko kantonamenduen ordezkariak eta ekoizpen sail bakoitze-koak biltzen zituen 22 kideko talde bat hasi zen erregulariki biltzen eta sei laborariz osaturiko talde ttipiagoa ere bazen, sindikatuko lehendakariaren eginbeharra zuena –buru bakarra izaterik ez zutelako nahi–: Peio Iralur, Jenofa Mendiboure eta Bernadette Oillarburuk, baita Jean-Marie Algalarrondo, Mixel Berhokoirigoin, Arño Cachenautek ere osatzen zuten –garai berean sorturiko Laborari deitu sindikatuaren kazetaren zuzendari zen Jeannot Chilibolostek ere segitzen zituen batzarrak–.

HORTIK URTE BATERA, BOTOEN %29 IPAR EUSKAL HERRIAN

1983an ziren lehen sektorea kudeatzen duten Laborantza Ganberetako hauteskundeak eta Ipar Euskal Herri mailan bozen %29 eskuratu zuen ELBk. Etxalde ttipien aldeko mezua zabalduz egin zuten lehen kanpaina hori, FDSEAk sustaturiko sistema produktibistaren kalteak bistaratzu.

Jenofa Mendibourek oroitzen du behi esnearen sektorerako 1984an ezarri zen kuota sisteman ekoizpen eskubideak etxalde ttipiei bideratzearen alde borrokatu zirela eta hor lortu zutela laborarien arreta eta eskertza: “Kuoten gaia biziki garrantzitsua izan zen, etxalde ttipien alde borrokatu ginen eta laborariek ikusi zuten gu ginela bakarrak beraiei zerbaite eskaini nahian. Libratzen zen esne kantitatea etxalde ttipiei bideratzearen alde borrokatu ginen eta hori ikusi zuten”.

Behi esne kuota izan zen borroka inportantea baina horren gisara, beste anitz eramandakoa da ELB. Militante sare zabala eta determinatua zuten oinarrian eta egiten zituzten ekintza eta manifestazioetara jende multzo polita hurbiltzen zitzairen. “Ez zen oraingo manifestazioetan bezala, manifestazioa antolatu eta jendea hurbiltzen zela... Ba-

DANIEL VELEZ

Artzainek antolatuturiko manifestazioan poliziak kargatu zuen, laborari bat kolpatuz. 1977 urtean gara, ELB ez zen oraindik sortua, baina sindikatu hori sortuko zutenek antolatutuz zuten mobilizazioa.

zen azpiko lan handia, banan-bana jendea deitzen genuen, etortzea galdetuz. Baina bai, jendea heldu zen”, oroitzen du Mendibourek.

Alta, parean haien izena eta lana itsuski zikintzen aritzen ziren FDSEAkoak. Mespretxuak eta irainak bortitzak ziren, hastapenetik lotuz ELB sindikatu ttipi eta ezgaiaren irudiari baita “bonba pausatzailea”-renari ere. Argitu zuten haiena, 1984ko urtarrilean plazaraturiko agiri batekin: indarkeriaren erabilpenaren hautuarekin ez zuten bat egiten –agiri horri gehitu zioten, bigarren bat zeinetan salatzen zituzten Estatuen errepresioa eta euskal errefuxiatuen hilketak-. Berrogei urteek erakutsi digute blokeo uneean, desobediencia-zibilaren eta ekintza-zuzenaren bideak lehenetsi dituztela borroka-tresna gisa.

“Laborantzaren estakuruz politika egiten duzue’ erran izan digute beti parekoek eta horrek esplikatzeko du nolaz praktiketan ederki airtzen diren etxalde batzuk ez diren ELB-tan”. Abertzaleek zuten ELB sortu eta gaur egun ere abertzaleak dabilta borroka sindikal horretan. Baina sindikatuak dituen 600 ki-

deak ez dira denak abertzale, Panpi Sainte-Marie ELBko idazkari nagusiak zehazten duenez: “Jakin izan dugu kreta horretan ibiltzen: sindikalismoa –laborariak defenditu eta laborantza eta elikadura proiektu bat eraman- eta lurralde honetako herritar gisa hemen erabakitzekeo grina horren artean oreka atxikitzen asmatu dugu. Erabaki guneetan abertzaleak gara baina erabakiak hartzerakoak beti pentsatzen dugu entzunen gaituen laborariari, izan daitekeena Ezterentzubiako laboraria, beharbada frantses bozkatuko duena, horrentzat eta guzientzat ari garelako borrokan”.

Zerrenda osatzea luzeegi litzateke, baina laburbiltzeko erran daiteke zabal dela borroka-zelaira eta hona hemen osagai batzuk: gazteak baserrian instalatuz segida bermatzearen aldekoak, lurraren espekulazioaren kontrakoak, lanaren truke diru-sartze duin bat errezibitzearen aldekoa, transgenikoen kontrakoak, kalitatean oinarrituriko ekoizpenen aldekoa, etxalde ttipiak sustengatuko lituzkeen Nekazaritza Politika Bateratu baten aldekoa, laborantza munduaren desoreka dakarten na-

Bernard Lambert

“laborari langile”

kontzeptuaren teorizatzailea

Bernard Lambert laborari sindikalistaren hausnarketatik elikatutak dira ELBren sortzaileak. Besteak beste, 1981ean ekarrarazi zuten hitzaldi bat ematera. Paysans travailleurs (“Laborari langileak”) kontzeptuaren teorizatzailea, 1960ko hamarkadan loraturiko laborarien ezkerreko mugimendu berriaren bultzatzaile izandakoa da. Laborari semea, bretoaia, zehazkiago Loira Atlantikoetako, formakuntza politikoa JAC mugimenduan egin zuen, baserri munduko beste militante ezkertiar anitzen gisara. Hogei urterekin, 1951n lotuko zen gurasoen baserriaren segidari, berehala zentratuz laborarien eskubideen aldeko borrokan. Iraultza ezagutzeko gisan, laborarien mobilizazio masiboak –horri tiraka osatuko zuten 1970eko hamarkadan laborari langileen mugimendua eta industriako langileekilako aliantzak osatzeko beharra ikusten zuten. 1970ean plazaratu zuten *Les paysans dans la lutte des classes* (“Laborariak klase borrokan”), Marxen begiradatik aztertuz laborantzaren antolaketa. Hori aitzin, politikaren esparrutik aritu zen ideiak zabaltzen, diputatu gisa 1958tik 1962ra. FDSEAREN eredu produktibistaren kritika osatzeko determinatzaileak izan dira bere hausnarketak, Ipar Euskal Herrian bezala Frantziako beste xokoetan ere bai. 1981ean berak eta beste batzuk sortu zuten CNSTP Laborari Langileen Sindikatuen Konfederazio Nazionala, tartean ELB ere barne biltzen zuena.

1984an zendu zen istripuz, eta bat-bateko ezbeharrak pena handiaren erdian utzi zuten laborari ezkertiarren sarea. Euskal Herritik ere joan ziren laborariak ehorzketetara, zor zitzaion azken agurra egitera. Hortik hiru urtera sortuko zen berak ereindako ideietatik Confédération Paysanne sindikatu, ELB ere kide duena –CNSTP eta FNPS Laborarien Sindikatuen Federazio Nazionala elkartuz–.

Baionako suprefetura aitzinean egin izan dituzte usu mobilizazioak / ARGAZKIA: ELB

Okupazioa izan da ELBk behin baino gehiagotan erabili duen borroka bidea / JENOFA BERHOKOIRIGOIN

zioarteko eta lekuko agroindustria enpresen kalteen salaketa eta beste. Euskal Herriko etxalde ttipiak defenditzeaz gain, mundu mailako eskubideen alde ere mobilizatzen den sindikatua da. Horregatik da Confederation Paysanne-n parte izateaz gain, nazioarteko Via Campesina sindikatuan ere bai.

“Haiek “[FDSEAkoak] sistema baten kudeatzaileak dira. Gu borrokarako sindikatua gara, legearen kontra joateko prest garenak. Zinez laborariak defenditzeko bururaino joaten direnak gu gara, FDSEA ez duzu sekulan auzitegian ikusten. Guk, ez dugu sistema hori kudeatu nahi, pentsatzen dugu aldatu behar dugula. Orain arte kapitalismoak, zein-gehiagoka horrek ikaragarri min egin digu: zenbat laborari dira desagertu? Zenbat etxalde dira hustu?” dio Sainte-Mariek.

Baina lurraldeko bestelako borroketan ere inplikatzeko dira: Ipar Euskal Herriaren aitortza instituzionala, euskararen ko-ofizialtasuna eta euskal unibertsitatea galdetzen dituen Batera plataforman; 1998ko Lizarra-Garazi akordioan eta gaur egun ere Bake Bidea-k antolatutako ekimenetan; Deiadar eta Korrika gisako hitzorduetan, eta abar.

EGITURA ANDANA SORTUZ

“Ez gara borrokatzen den sindikatu bat bakarrik, eraikitzen duen sindikatu bat ere gara. Ipar Euskal Herrian laborantza herrikoia baldin bada ELBri esker da. ELBk ez du dena egin, baina gaur egun diren egitura anitz ELBkoek sortu zituzten” dio Mendibourek.

Adibide gisa aipatu ditzakegu 1979an sortu zuten GFA Lurra, lurrak kolektiboki erosi eta lurrik gabekoak instalatzen laguntzeko egitura eta gaur egun aktibo den Lurzaindia-ren arbasoa dena; 1983an sorturiko AFOG elkarte, etxaldearen gestioan laguntzeko sortua, erabakietan laboraria ahal bezain burujabe izateko gisan; 1989an osatzen dute laborantza herrikoian dabilzen arteko sarea, gerora Idoki kalitate sormarka sortu zuena; 1991n muntatzen dute Arrapitz federazioa, laborantza garapen herriko baten gauzapenean dabilzan hamazazpi egitura kolektibo biltzen dituen; 1993an sortzen dute BLE elkarte, nekazaritza ekologikoan dabilzanentzat; izan Ossau Irati ardi gasnarentzat, Irulegiko arnoarentzat, Ezpeletako biperrarentzat eta Kintoa eskualdeko zerriarentzat adosturiko sormarkak; 2005ean Euskal Herriko

Laborantza Ganbera eta berriki, laborantza proiektua fintzen eta abiarazten laguntzeko Trebatu elkarte... guztiak ez aipatu arren, luzea da azken 40 urteetan sorturiko egituren zerrenda.

2001: LEHEN INDARRA IPAR EUSKAL HERRIAN

Departamendu mailako Laborantza Ganberak Zuberoa, Baxenabarre eta Lapurdiko errealitateari erantzuten ez ziolako, laster loratu zitzaizen Euskal Herriko egitura propio baten aldarrria. Parekoen eta Pariseren partetik sistematikoki errefusa izanik, ondoko mezuarekin osatu zuten 2001eko hauteskundearen kanpaina: garaile ateratzen bagara, Ipar Euskal Herriak behar duen egitura hori sortuko dugu. Bozketan horietan gertatu zen aldaketa: lehen aldikoz irabazle atera zen ELB, Zuberoa, Baxenabarre eta Lapurdiko botoen %51,16 lortuz –FDSEAk %45,30–. “Hogeituroko saria dira emaitzak, eta sinesgarritasun baita indar handia ere emanen digute borrokan segitzeko” adierazi zuen bozketen gauean, zerrendaburu zen Berhokoirigoen zenak.

Biarnoko emaitzak kontuan hartuz departamendu mailan FDSEAk segitzen

Azken urteetako borroka esanguratsuenetarikoa, hegazti gripeari aurre egiteko hartu neurrien kontrakoa. Laborantza herrikoiairen aldeko borroka darama ELBk. / ARGAZKIA: ELB

zuen irabazle eta Laborantza Ganberako bulegoan ELBkorik ez sartzeko hautua egin zuten, beste behin ere –gainera, Ipar Euskal Herriko emaitzak kontuan hartuko zituen aulki banaketa egitea errefusaturik, 33 aulkietatik bakarrik bi eskaini zituzten ELBkoei–.

Ipar Euskal Herrirako egitura sortzearen aldeko mozioa aurkeztu zuten beraz Berhokoirigoin eta Maryse Cachenaute ELBko hautetsiek baina Pauen gehiengoak erabaki zuen ez zela Laborantza Ganberaren eskumenetan horri buruz erabakitzea. Blokeoa ezin gehiago jasanik, bilkura gelatik atera ziren ELBko biak eta ez ziren berriz itzuli. Hortik lau urtera sortuko zuten Euskal Herriko Laborantza Ganbera eraikitzearen lanari lotu ziren.

1.000 lagunek ongi etorria eginik sortu zuten 2005eko urtarrilaren 15ean. FDSEak baita Frantziako Gobernuak jarritako trabei aurre egin behar izan zieten lehen urteetan –EHLG ilegala kontsideratu izana, dirulaguntzen errefusak, azien zerrenda luzea –guztiak irabazi zituen EHLGk–, mota ezberdinetako presioak–. “Auzi horiek traba gaituzte asko, eta memento berean azkartu gaituzte. Eta uste dut irabazi du-

gula laborari munduaren eta gizartearen zati inportante bat. Ikusi dute gure borroka zuzena zela, eta behar zela”, zion EHLGko lehendakari gisa auziperaturiko Berhokoirigoinak. Horren agerraldia zuten auzi egunetan epaitegiaren aitzinean baturiko ehunka herritarren sostengua.

Idea hori azpimarratzen du Sainte-Mariet ere, azken 40 urteen balorapena egiterakoan: “Beti erran dugu laborantza ez dela bakarrik laborarien afera, eta herritarrek lagundu behar gaituztela, azkenean jaten dutenaren ekoizle garelako. Horregatik ere dugu “laborantza eta elikadura politika”-z hitz egiten eta ez bakarrik laborantza politikaz. Irekidura hori lortu dugu eta herritarrak lotu dira gure borrokei. Hori indar bat da, gure borroka hedatu dira, herritarren izpirituan sustraituak dira. Beti erran izan dugu ez garela sindikatu korporatista bat, gaur egun zinez sentitzen da”. Adibide gisa ematen ditu lur espekulazioaren kontra eraman borroka edota hegazti gripeari aurre egiteko neurriak salatzeak egin protestak.

Lehen aldi hartatik hogeita urte pasa direla, laborarien artean lehen indarra izaten segitzen du ELBk, azkenik, 2019an botoen %54 baino gehiago lor-

turik. Laborarien eta herritarren sostengu hori ezinbestekoa du Sainte-Mariet, tartean, borrokari indarra ematen diolako. Gazte taldea ere badu sindikatuak eta hor ukanen ditu biharko militante zenbait. Hala ere, egitura gehienek pairatzen duten militantziaren ahultzea ikusten du bozeramaileak. Arrazoiaren artean ondokoa nabarmentzen du: “Lehenago bazen jende gehiago ELBn. Baina hainbeste egitura sortu ditugu, non behar den jendea denetan eta gure indarrak barreiatuak dira. Inplikatzeko den jendea behar dute sortu ditugun egitura guztiek ere... Nonbait, arrakastaren ordaina dugu hori”.

Geroa nola ikusten duen galdeturik, idortek eta elikagaien gaineko espekulazioak bideraturiko udan kokatzen du erantzuna Sainte-Mariet: “Laborari batzuk biziki gaizki dira, aurtengo uda bezalako beste bizpahiru eta itoko dira! Ezin zaie gehiago erran ‘gehiago ekoiztu, egin mailegu berri bat eta hobeki izanen zara’. FDSEaren mezuak ez duela balio argi gelditzen ari da. Mezu hori hautsi behar dugu behin betikoz”. Parekoen mezuak hautsi eta haiena zabaldu, azken lau hamarkadetan egin izan duten gisara. ●

Izpuratik mezua:

“Ez dugu onartuko gure bizkar aberastu daitezen”

JENOFA BERTHOKOIRIGOIN PATXI BELTZAIZ

Besta nagusi baldin bazen ere larunbatean Izpuran, kexua eta kezka plazaratzeko tartea hartu zuen ELBk, 40 urteen kari antolaturiko egunean. 300 bat lagunek manifestazioa burutu zuten Donibane Garazin, gaur egungo testuinguru ekonomiko salatzeko: lan-gastuen emendatzeak laborariak itotzen dituen bitartean, eragile handiak –bankuak, asurantzak, supermerkatuak, agroindustriako enpresak– geroz eta aberatsagoak dira.

Dela Ukrainako gerla, dela idortea, gaitz batzuen estakuruan bideratu logika espekulatzaila salatu zuen laborantza herrikoiaren alde dabilen sindikatuak. “In-see institutuak dio %12 emendatuko dela janariaren prezioa. Gure etxaldeetan sentitu duzue emendaketa hori? Ez. Ez badute dirua hobeki partekatzeko aldaketa serio-sik bideratzen, orduan, ez gara helduko”, adierazi zuen Beñat Etxeto sindikalistak Market supermerkatuaren aitzinetik. Egoera aldatzen ez bada ekintzara pasako direla oroitaratzeko tartea hartu zuen: “Kasu, laborariak kexu gara; ELBren 40 urteek erakusten digute ekintza badela gure borroka tresna. Ondoko egunetan ere trama horretatik segitu beharko dugu”.

Crédit Agricole bankuaren aitzinean ere gelditu ziren, egoera desorekatu horren adibide ezin hobea izanik: aurten 9.000 milioi euroko etekinak atera zituen laborariak laguntzeko orduan uz-kurregi izan ohi den banku horrek. “Bipiltzen gaituzte. Proiektu ttipiekin beti mesfidati eta handiak laguntzen beti”, zion Maritxu Lopepek mikrofonotik.

BETI HANDIEN ALDE

Gaitzetsi zuten instituzioetatik, finantza egituretatik ala agroindustriarekin eskuz esku dabilen FDSEaren partetik bideratu laguntzak beti ekoizle handienei bideratuak direla. Nola ez, Europaren Nekazaritza Politika, 1962an abiatutikoa: “60 urte laborantza industrialaren alde, handiak handitzen laguntzen eta ttipiak desagerrarazten”, Mirentxu Auz-

kiren hitzetan. Hamarkadak dira orain ELBk eta Confédération Paysanne bezalako sindikatuak badutela bestelako politika bat landurik. Hori horrela, norabidez aldatzeko instituzioek duten “borrondate eta kuraia eskasa” salaturik, berantegi izan baino lehen “ardurak hartu” eta “etxaldeetan duitasunez bizitzeko” laguntzak eta politikak galdetu zizkieten Europa zein estatuei.

Etxalde ttipien alde eta agroindustriaren kontra borrokatzen segituko dutela argi utzi zuen manifestazio hastapenean Jean-Paul Duhalde sindikatuko bozeramaileak: “Elkartasuna da gure

indarra, ELBren DNAn dugu elkartasuna, bide beretik segituko dugu”. Borroketan, parean, bidea moztu nahian dabilen FDSEAz ere bi hitz erran zituen bukaerako hitzartzean Panpi Sainte-Marie idazkari nagusiak: “Orain diskurtsoa aldatua dute, zintzoaren itxura hartzen dute, berdin ekologia ala biologikoa aipatuko digute. Baina ez: mertzenario batzuk dira, agroindustriaren mertzenario batzuk, baina maleruski hor dira eta horiekin kontatu behar dugu”.

Txalo artean, ELBren borroka posible egiten duen militante sare zabala esker-tuz bukatu zen manifestazioa. ●